

บทคัดย่อ

วัณโรคยังเป็นปัญหาสุขภาพในผู้สูงอายุ ซึ่งไม่เพียงแต่อัตราการความสำเร็จของการรักษาวัณโรคไม่ถึงเป้าหมายแล้ว อัตราการเสียชีวิตก็ยิ่งสูงกว่ากลุ่มที่อายุน้อยกว่า การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการรักษาวัณโรคในผู้ป่วยที่อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป การศึกษาเป็นแบบ retrospective cohort study โดยเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยวัณโรคปอดรายใหม่เสมอมาที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จากระบบฐานข้อมูลวัณโรค TBCM (TB case management) ของสำนักวัณโรค กรมควบคุมโรค จำนวน ๘,๓๕๕ ราย โดยเป็นผู้ป่วยวัณโรคปอดที่ขึ้นทะเบียนการรักษาวัณโรคปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕ พบว่า ผู้ป่วยวัณโรคปอดรายใหม่เสมอมาที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีอัตราการความสำเร็จของการรักษา (success rate) ร้อยละ ๗๗.๖๐ และอัตราการเสียชีวิตระหว่างการรักษาวัณโรค (death rate) ร้อยละ ๑๖.๐๐

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการรักษาในผู้ป่วยวัณโรคปอดรายใหม่เสมอมาที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ได้แก่ อายุ เพศ และผลการตรวจเอชไอวี โดยพบว่าอัตราการความสำเร็จของการรักษาสูงสุดในผู้ป่วยวัณโรคปอดที่มีช่วงอายุ ๖๐-๖๙ ปีร้อยละ ๘๓.๖๐ อัตราความสำเร็จของการรักษาสูงสุดในผู้ป่วยวัณโรคปอดเพศหญิงที่สูงอายุร้อยละ ๘๐.๓๐ อัตราความสำเร็จของการรักษาสูงสุดในผู้ป่วยวัณโรคปอดที่สูงอายุและผลตรวจเอชไอวีเป็นลบร้อยละ ๗๙.๘๐

ส่วนการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเสียชีวิตระหว่างการรักษาวัณโรคของผู้ป่วยวัณโรคปอดรายใหม่เสมอมาที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ได้แก่ อายุ เพศ ผลการตรวจเสมหะ และผลการตรวจเอชไอวี โดยพบว่าอัตราการเสียชีวิตระหว่างการรักษาวัณโรคสูงสุดในผู้ป่วยที่มีช่วงอายุ ๘๐ ปีขึ้นไปร้อยละ ๓๓.๘๐ อัตราการเสียชีวิตระหว่างการรักษาสูงสุดในผู้ป่วยวัณโรคปอดเพศชายที่สูงอายุร้อยละ ๑๖.๘๐ อัตราการเสียชีวิตระหว่างการรักษาสูงสุดในผู้ป่วยสูงอายุที่ผลตรวจเสมหะเป็น ๓+บวก ร้อยละ ๑๗.๔๐ อัตราการเสียชีวิตระหว่างการรักษาสูงสุดในผู้ป่วยวัณโรคปอดสูงอายุและผลตรวจเอชไอวีเป็นบวกร้อยละ ๓๓.๓๐ ดังนั้นผู้ป่วยวัณโรคปอดที่สูงอายุขณะรับการรักษาวัณโรคควรได้รับการติดตามดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง และรักษาครบตามการรักษา ซึ่งจะส่งผลให้อัตราความสำเร็จของการรักษาวัณโรคเพิ่มขึ้น

Abstract

Tuberculosis (TB) is emerging as a significant health problem among the elderly. Patients with pulmonary tuberculosis (PTB) of advanced age were less likely to achieve treatment success and the proportion of death showed a substantial increase with age. This study aimed to determine the association between factors and treatment outcomes among patients aged ≥ 60 years. A retrospective cohort study was conducted. A total of 4,847 elderly PTB patient records were extracted from the TBCM databases (TB Case Management) of the Bureau of Tuberculosis. The study group comprised all new smear-positive PTB patients aged 60 years and above registered for treatment between 1 October 2015 to 30 September 2016. The overall treatment success rates were 81.60% and death rate were 16% among PTB patients aged ≥ 60 years.

Patient's age, sex, and HIV status were associated with treatment success among patients aged ≥ 60 years with PTB. The high treatment success rates were shown among patients aged 60 to 64 years (88.60%), among female elderly PTB patients (80.80%), and among elderly PTB patients with HIV negative (84.80%).

Patient's age, sex, grading of AFB, and HIV status were associated with death during TB treatment among PTB patients aged 60 years and above. The high death rates were reported among patients aged ≥ 70 years (28.80%), among male elderly PTB patients (26.80%), among PTB patients had smear 3+ positive results (21.40%), and among elderly PTB patients had positive anti-HIV test results (28.80%). Elderly TB patients undergoing treatment with anti-TB drugs should be closely monitored the continued and completed the TB treatment which effected to increased TB treatment success rate.